

Dierenartsen zonder grenzen redt veestapels en dus ook mensenlevens

'Als de kudde sterft, sterft het dorp'

Veehouders spelen een cruciale rol in Afrikaanse landen waar voedselschaarste heerst. 'Een kudde vee is een voedselvoorraad op pootjes', stelt An Kokken, communicatieverantwoordelijke van Dierenartsen Zonder Grenzen.

tekst Annelies Debergh

Meer dan twintig jaar geleden werd in Frankrijk de eerste afdeling van Dierenartsen Zonder Grenzen (DZG) opgericht. De dierendokters lieten zich inspireren door de evenknie in de humane geneeskunde, Artsen zonder Grenzen. De cruciale rol van veehouders en veestapels in landen met voedselschaarste deed het besef groeien dat ook dierenartsen voor noodlijdende regio's veel kunnen betekenen.

De organisatie bestaat nu in tien Europese landen, waaronder sinds 1994 ook België, dat vooral werkzaam is in Afrika. Wat begon met vrijwilligers groeide al snel uit tot een erkende niet-gouvernementele organisatie. 'Dieren zijn in Afrika van levensbelang', vertelt An Kokken,

communicatieverantwoordelijke bij DZG. 'Dieren leveren kwalitatief hoogstaande, maar toch vrij goedkope eiwit. Ze zorgen voor trekkracht en bemesting van akkers en zijn een belangrijke motor van de lokale economie. Melk en dieren kunnen verkocht worden of geruild tegen andere levensmiddelen. In de gebieden waar Dierenartsen Zonder Grenzen actief is, zijn mens en dier onlosmakelijk met elkaar verbonden. Landbouw en veeteelt zijn er de enige bronnen van voedsel en inkomsten.'

Opleiding is basis

Het eerste project ging van start in Soedan. Het ging om een samenwerking met Unicef, toen actief in Soedan met het

An Kokken: 'DZG België al in acht Afrikaanse landen actief'

toedienen van poliovaccins voor kinderen. Kokken: 'Als dieren ziek zijn of dood gaan, dan is er geen eten. Geen vee betekent vaak geen voedsel en dat heeft direct gevolgen voor de kinderen.' Vanuit die gedachtegang startte de organisatie haar eerste project onder de leuze: 'Wanneer de kudde sterft, sterft het hele dorp'. Het werkgebied van de Belgische afdeling van Dierenartsen Zonder Grenzen is inmiddels uitgebreid tot acht Afrikaanse landen met een vijftiental verschillende projecten. De organisatie stelt tien mensen in België te werk en honderd mensen in Afrika. 'Daar gaat het vooral om lokale mensen', legt An Kokken uit. 'Een project begint meestal op basis van een lokale partner of initiatieven uit die re-

Vee is van levensbelang, want het is een goedkope eiwitbron

gio. We kijken eerst welke organisaties of educatiecentra lokaal aanwezig zijn. Om duurzame projecten te starten moet je eigenlijk investeren in de lokale omgeving en in de partners daar. Veel van onze medewerkers zijn dan ook lokaal geworven.'

Zoals in de meeste DZG-projecten is de diergezondheid het aanknopingspunt om de lokale bevolking ook op andere terreinen te helpen. An Kokken: 'Een van de voordelen van ons project is dat we voor hele dorpen een oplossing op langere termijn bieden. De basis van onze organisatie is opleiding. We leren de bevolking dat het belangrijk is om de veestapel gezond te houden om zo in hun dagelijkse voedsel te voorzien.'

Vredesonderhandelingen

In veel gevallen beperkt de hulp van DZG zich tot fundamentele zaken als watervoorziening, vaccinatie of een basisopleiding diervoorzorging. 'De impact van eenvoudige problemen zoals parasieten en bijvoorbeeld uierontsteking is enorm.' An Kokken duidt nogmaals op de brede aanpak. 'We proberen waar mogelijk de vakkennis van boeren bij te schaven. Dat gaat over diervoeder, huisvesting, rendement en zelfs commercialisering van hun productie. Dat laatste gaat van een opleiding kaasmaken tot het leren selecteren van vee op basis van andere criteria dan de kleur of de groei van de horens.'

Echt diepgaande veterinaire kennis hebben de DZG-medewerkers niet nodig. De organisatie beroept zich dan ook niet al-

leen op dierenartsen, maar werkt ook met sociologen en antropologen, die de situatie in Afrika goed kennen. En dat is nodig, stelt Kokken. 'We hebben projecten waarbij de lokale bevolking bestaat uit nomaden die met hun kuddes rondtrekken. Ze gaan mee met de seizoenen en komen zo ook in vijandige gebieden waar mensen zelfs vermoord worden om hun vee te kunnen stelen.' In dat geval begint een project met vredesonderhandelingen. 'Waar zijn belangrijke waterpunten? Welke gronden horen welke stam toe? Na de vredesakkoorden is de aanleg en uitbouw van waterpunten aan de orde. Pas dan kan de dierenverzorging beginnen. Slechts een deel van onze medewerkers bestaat uit dierenartsen.' Educatie of opleiding is de basis van de organisatie. 'We zorgen dat er een veterinair netwerk komt daar waar er geen was. Dat betekent in de eerste plaats dat er goede medicijnen komen voor het vee.' Het ter beschikking stellen van diergeneesmiddelen houdt in veel gevallen ook een mentaliteitswijziging in. An Kokken verwijst naar een ontwikkelingsproject in Rwanda. 'Een onderdeel van onze activiteiten daar is de traditionele geneeswijzen tot waarde te brengen. We goien de traditionele geneeskunde van de lokale bevolking nooit helemaal overboord. We proberen alleen de onzin eruit te halen en het bruikbare over te houden. In moeilijke tijden zijn de mensen immers toch weer alleen op die geneesmethoden aangewezen.'

Ook de oprichting van veevoederbanken is een functioneel onderdeel in de hulp-

verlening. Dat houdt onder meer de oprichting van huisjes voor voeropslag in. 'Maar onze organisatie zorgt ook dat een zekere vorm van voorraadbeheer ontstaat. In tijden van overschot leren we de bevolking voer op te slaan zodat daar in tijden van nood beroep op kan worden gedaan.' Dat beheer gaat verder dan opslag alleen. 'We leren de mensen om voorraden op te lijsten, we leren hen tellen en de basiskennis lezen. We leren de bevolking zelfs likstenen maken om zo de mineralenvoorziening voor het vee te verbeteren.'

Koelkast op pootjes

De projecten houden ook het bewust maken van de traditionele bevolking in. An Kokken: 'Bij het tot stand komen van onze projecten moeten lokale mensen ook betalen. Aan de hand van bewustmakingsacties maken we duidelijk dat dierverzorging opbouwen en steunen op termijn loont.'

Het werk van Dierenartsen Zonder Grenzen omschrijft An Kokken als een totaalconcept met als doel de voedselvoorziening op langere termijn te verbeteren. 'Vee is in veel Afrikaanse gebieden van ontzettend groot belang. De koe staat centraal.' Kokken onderstreept het belang van vee nog een keer. 'Neem nu bijvoorbeeld Zuid-Soedan, waar regelmatig onrust heerst. Bij oorlog en een plots vertrek van de lokale bevolking is de veestapel een rijkdom. Noem het maar een koelkast op pootjes.'

www.dierenartsenzondergrenzen.be

Mens en dier zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden in Afrika

